האחד, **גֵּט פָּשׁוּט** – רגיל, שעֵדָיו חתומים **מְתוּכוֹ** ככל השטרות,
והשני גט **מְקוּשָּׁר** – גט מיוחד העשוי קשרים קשרים, שעֵדָיו
חתומים **מֵאֲחוֹרָיו**.
ונחלקו התנאים מה הדין אם שינה בזה. דעת תנא קמא היא, שגט
פָּשׁוּט שֶׁכָּתְבוּ [־חתמו] **עֵדָיו מֵאֲחוֹרָיו** כדין גט מקושר, **וְגט מְקוּשָּׁר**
שֶׁכָּתְבוּ [־חתמו] **עֵדָיו מְתוּכוֹ** כדין גט פשוט, **שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים**, מאחר
שלא נעשו כפי תקנת חכמים. **רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר**, שאמנם
גט פשוט שחתמו עדיו מאחוריו פסול הוא, אך גט **מְקוּשָּׁר שֶׁכָּתְבוּ**
[־חתמו] **עֵדָיו מְתוּכוֹ** הרי הוא **כָּשֵׁר**, מאחר **שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ פָּשׁוּט** –
יכול הסופר שלא לתפור את הכריכות יחדיו אלא לפושטם כצורת
גט פשוט, ועל כן אין חסרון בכך שחתומים עדיו בתוכו. **רַבָּן שִׁמְעוֹן**
בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, שיש לעשות **הַכֹּל כִּפִי מִנְהַג הַמְּדִינָה**, ולפיכך אם
אמר אדם לשלוחו שיכתוב עבורו גט, יש לו לכתבו כפי המנהג
באותו המקום, ואם המנהג לכתוב גט פשוט וכתב עבורו גט
מקושר או להיפך, הגט פסול, שלא מינהו שליח לכך.הגמרא דנה
בדברי הברייתא: **וְהַוְינָן בָּהּ** – נתקשו בני הישיבה, שהרי
ממשמעות דברי רבן שמעון בן גמליאל משמע שבוונתו לחלוק על
התנאים שנזכרו במשנה מקודם לכן, ומדוע, **וְכִי תַּנָּא קַמָּא לֵית לֵיהּ**
מִנְהַג הַמְּדִינָה – האם תנא קמא ורבי חנינא בן גמליאל אינם מודים
לדינו של רבן שמעון בן גמליאל, הרי לא נחלקו אלא בגט פשוט
שחתמו עדיו מאחוריו או להיפך, ולא עסקו כלל בדין שליח
המשנה מדעת משלחו. **וְאָמַר רַב אַשִׁי**, שאכן אין כוונת רבן שמעון
בן גמליאל לחלוק בענין שבו עוסקת הרישא, אלא כוונתו לחלוק
בענין אחר, לגבי שליח ששינה וכתב גט אחר ממה שציוה לו
המשלח.
ומבאר רב אשי את פרטי הדינים בזה. **בְּאַתְרָא דְּנָהֲגֵי בְּפָשׁוּט** –
במקום שבו נוהגים כולם לכתוב גט פשוט, ואמר אדם לשלוחו צא
וכתוב לי גט, והלך השליח **וְעָבַד לֵיהּ** – כתב עבורו גט **מְקוּשָּׁר**, **אִי**
נַמִי בְּאַתְרָא דְּנָהֲגֵי בְּמְקוּשָּׁר – או במקום שנוהגים כולם לכתוב גט
מקושר, ואמר לשלוחו כתוב לי גט, והלך השליח **וְעָבַד לֵיהּ** – וכתב
עבורו גט **פָּשׁוּט**, בשני אופנים אלו **כּוּלֵי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי** – מודים
כל התנאים **דְּוַדַּאי** שקפידא – שוודאי מקפיד המשלח שגיטו יכתב
כמנהג המקום, ומאחר ששינה השליח מן המנהג, הגט פסול. **כִּי**
פְּלִיגִי – אמנם נחלקו התנאים **בְּאַתְרָא דְּנָהֲגֵי** – במקום שבו המנהג
לכתוב **בֵּין בְּפָשׁוּט בֵּין בְּמְקוּשָּׁר, וְאָמַר לֵיהּ** המשלח לשליחו **עֲבִיד**
לִי – כתוב עבורי גט **פָּשׁוּט**, שהוא דבר שקל לעשותו, **וְאָזַל וְעָבַד**
לֵיהּ – והלך וכתב עבורו גט **מְקוּשָּׁר**, שקשה יותר לעשותו, ואמנם
לא שינה ממנהג המקום אך שינה מדברי המשלח. **מַר סָבַר** – דעת
תנא קמא ורבי חנינא בן גמליאל שיש בכך **קְפִידָא** – מכיון
שהמשלח חפץ בכתיבת גט פשוט בדווקא, ומאחר ששינה השליח
מדעתו וכתב גט מקושר, פסול. **וּמַר** – רבן שמעון בן גמליאל **סָבַר**,
מַרְאֶה מָקוֹם הוּא לוֹ – אין המשלח חפץ בגט פשוט בדווקא, אלא
כוונתו להראות לשליח מקום להקל בדבריו, שאם יקשה עליו
לכתוב גט מקושר רשאי הוא לכתוב גט פשוט, אך אם כתב גט
מקושר אף הוא כשר, שעשה כמנהג המדינה.
מתבאר אם כן מדברי הגמרא, שאף רבן שמעון בן גמליאל סובר
את סברת 'מראה מקום הוא לו', שכאשר ממנה אדם שליח
לעשות עבורו דבר קל, כוונתו שיכול הוא להקל בזה, אך אם
יעשה דבר כבד יותר אין בזה שינוי מדעתו של המשלח.
הגמרא מבארת היכן מצינו שאף רבי אלעזר סובר את סברת
'מראה מקום הוא לו': **רַבִּי אֶלְעָזָר** אף הוא סובר כן, **דְּתָנַן** – שנינו
במשנה (גיטין סה.), **הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה לִשְׁלוּחָהּ הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי** – **הֲרֵי**
שליח לקבל גט עבורי מיד בעלי **מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי**, והלך השליח **וְקִבֵּל**
לָהּ את **גִּיטָּהּ מִמָּקוֹם אַחֵר, פָּסוּל**, מאחר ששינה מדעת האשה,
שאמרה לו ליטול הגט דווקא ממקום פלוני. זו דעת תנא קמא.
וְרַבִּי אֶלְעָזָר מְכַשִּׁיר. אֶלָּמָא – יש ללמוד מכך, **שְׁקָסָבַר** רבי אלעזר
מַרְאֶה מָקוֹם הִיא לוֹ – שאין כוונת האשה שיטול בדווקא ממקום
פלוני, אלא הורתה לו את המקום שבו סברה שיוכל לקבל הגט
מבעלה, אך אינה מקפידה אף אם יטלנו ממקום אחר, ולפיכך הגט
כשר.
הגמרא חוזרת לדון במחלוקת חכמים ורבי שמעון במשנה: **אָמַר**
עוּלָּא, מַחֲלוֹקֶת חכמים ורבי שמעון לגבי מקדש שהטעה את
האשה לשבח, אינה אלא באופן שהטעה אותה **בְּשֶׁבַח מָמוֹן**, כגון
שאמר לה שמקדשה על דעת שהוא עני ונמצא שהוא עשיר, ובזה
דעת רבי שמעון שמסתבר לומר שהיא מעדיפה להתקדש לאדם
עשיר, ולפיכך היא מקודשת, **אֲבָל** אם הטעה אותה **בְּשֶׁבַח יוֹחֲסִין**,
בגון שקידשה על דעת שהוא ממזר הפסול לבוא בקהל מן התורה,
ונודע שהוא נתין [־גבעוני] שאינו פסול אלא מדברי חכמים, בזה
דִּבְרֵי הַכֹּל אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, ואף רבי שמעון מודה שאין האשה
חפצה בכך, **מַאי טַעְמָא**, מאחר שאומרת האשה **מָאנָא דְּרַב**
מַרְעֵאי לֹא בְּעִינָא – איני חפצה במנעל הגדול ממידת רגלי, ומשל
הוא, שאינה רוצה בבעל מיוחס, כדי שלא יתגאה עליה.
הגמרא מביאה ראיות לדברי עולא: **תַּנְיָא נַמִּי הָכִי** – שנינו כך
בברייתא, **שִׁמְעוֹן רַבִּי שִׁמְעוֹן** לחכמים **שֶׁאִם הִטְעָתָהּ** המקדש את
האשה **לְשֶׁבַח** בענייני **יוֹחֲסִים, אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת**.
אָמַר רַב אַשִׁי, **מַתְנִיתִין נַמִּי דַּיְקָא** – אף מן המשנה ניתן לדייק
כדברי עולא, **דְּקָתָנֵי** במשנה להלן (ע"ב) שאדם האומר לאשה הרי
את מקודשת לי **עַל מְנָת** שֶׁאֲנִי **כֹּהֵן וְנִמְצָא** שהוא **לֵוִי**, או שאמר לה
הרי את מקודשת לי על מנת שאני **לֵוִי וְנִמְצָא** שהוא **כֹּהֵן**, וכן אם
קידשה על דעת שהוא **נָתִין** [־גבעוני] **וְנִמְצָא** שהוא **מַמְזֵר**, או על
דעת שהוא **מַמְזֵר וְנִמְצָא** שהוא **נָתִין**, בכל אלו הדין הוא שקידושי
טעות הם ואין האשה מקודשת, **וְלֹא פְלִיגִ רַבִּי שִׁמְעוֹן** – ולא נחלק
בזה רבי שמעון לומר שאם הטעה אותה לשבח הרי היא מקודשת,
ומוכח מכך כדברי עולא, שאף רבי שמעון מודה שאם הטעה
אותה לשבח בענייני יוחסין אין האשה מקודשת, מאחר שאינה
חפצה בבעל מיוחס.
הגמרא מקשה על ראייתו של רב אשי: **מַתְקִיף לָהּ מַר בַּר רַב אַשִׁי**,
כיצד יתכן לומר שרבי שמעון אינו חולק על דברי המשנה להלן,
אֶלָּא דְּקָתָנֵי – הרי נתבאר במשנה שם, שאדם האומר לאשה הרי
את מקודשת לי **עַל מְנָת** [־על דעת] **שֶׁיֵּשׁ לִי בַּת אוֹ שֶׁפְּחָה מְגוּדֶּלֶת**
[־גדולה] שתוכל לשמשך, **וְנִמְצָא** שאֵין **לוֹ**, או שקידשה **עַל מְנָת**
שֶׁאֵין לוֹ בת או שפחה גדולה **וְנִמְצָא** שֵׁיֵּשׁ **לוֹ, דְּשֶׁבַח מָמוֹן הוּא** –
שדברים אלו ענייני ממון הם, ומבואר שם במשנה שאין האשה
מקודשת מאחר שהטעה אותה בכך, ולא נחלק בזה רבי שמעון,
הָכִי נַמִּי דְּלֹא פְלִיגִ – האם ניתן לומר שמאחר שלא נחלק על כך
מודה הוא בזה, הרי דעת רבי שמעון שאם הטעה אותה המקדש
בענייני שבח ממון הרי היא מקודשת, **אֶלָּא** בהכרח צריך לומר
דְּפָלִיגִ בְּרִישָׁא וְהוּא הַדִּין לְסֵיפָא – שמאחר ונחלק רבי שמעון כבר
במשנתינו לענין המקדש אשה על מנת שהוא עני ונמצא שהוא
עשיר, לפיכך לא הוצרך לשוב ולחלוק במשנה להלן לענין מקדש
על מנת שיש לו בת או שפחה, **הָכָא נַמִּי פָּלִיגִ בְּרִישָׁא וְהוּא הַדִּין**
לְסֵיפָא – ואם כן אף לענין שבח יוחסין יש לומר כן, שמאחר ונחלק
רבי שמעון במשנתינו לא הוצרך לשוב ולחלוק על דברי חכמים
במשנה להלן, אך דעתו היא שאף בענייני יוחסין אם הטעה
המקדש לשבח הרי היא מקודשת.
מתרצת הגמרא: **הָכִי הַשְׁתָּא** – כיצד ניתן לדמות הדברים זה לזה,
הָתָם – לגבי מקדש על מנת שיש לו בת או שפחה, אכן לא הוצרך
רבי שמעון לשוב ולחלוק בזה, מאחר **שֶׁאִידֵי וְאִידֵי דְּשֶׁבַח מָמוֹן** –
בין הרישא העוסקת במקדש על מנת שהוא עני ונמצא עשיר, ובין
הסיפא העוסקת במקדש על מנת שיש לו בת או שפחה, ענייני
שבח ממון הן, ולפיכך **פָּלִיגִ בְּרִישָׁא וְהוּא הַדִּין בְּסֵיפָא** – מאחר
שכבר נחלק רבי שמעון ברישא לא הוצרך לשוב ולחלוק על דברי חכמים
בסיפא.
אבל **הָכָא** – לגבי מקדש על מנת שהוא לוי ונמצא שהוא כהן,
דְּשֶׁבַח יוֹחֲסִים הוּא ולא שבח ממון, ויש מקום לומר שמודה בזה רבי
שמעון שאין האשה מקודשת מאחר שאינה חפצה בבעל מיוחס,
אִם אִיתָא דְּפָלִיגִ נָתְנִי – אילו היה רבי שמעון נחלק אף בזה היה לו
לומר כן במפורש, ומאחר שלא נחלק על המשנה להלן, יש ללמוד
מדבריו שבזה מודה הוא לדברי חכמים, שאם הטעה הבעל את

המשך בעמוד רעז

האשה בענייני יוחסין אינה מקודשת.

תירוץ נוסף. **אִיבָּעֵית אֵימָא** – ואם תרצה יש ליישב הקושיא באופן נוסף, **דְּהָכָא נָמֵי שָׁבַח יוֹחֲסִים** – אף המקדש אשה על מנת שיש לו בת או שפחה ענייני יוחסין הן. **דְּמִי סָבְרַתְּ מַאי מְגוּדֶּלֶת גְּדוֹלָה מַמָּשׁ** – האם סובר אתה ששפחה מגודלת היינו גדולה בשנים, אין הדבר כן, אלא **מַאי מְגוּדֶּלֶת נַהֲלֶת** – שפחה חשובה, ולפיכך אין האשה חפצה בה, **דְּאָמְרָה הֵיא לֹא נִיחָא לִי דְּשַׁקְלָה מִילֵּי מִינַּאי וְאָזְלָא נַדְיָא כָּמֵי שִׁיבְּבוֹתַיי** – שאומרת האשה, אין נוח לי בשפחה חשובה, שמחמת חשיבותה רגילה היא לדבר עם השכנות, וחוששת אני שמא תשמע ממני דברים ותלך ותספרם לשכנותי. ועל כן מודה בזה רבי שמעון שקידושי טעות הן.

הגמרא מבארת כמה דינים בענייני קידושין: **תָּנוּ רַבָּנָן**, אדם האומר לאשה הרי את מקודשת לי **עַל מְנָת שֶׁאֲנִי כַּרְיָינָא** – על דעת שיודע אני לקרות בתורה, **כֵּיוָן שֶׁקָּרָא שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת חֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת**, שהרי נתברר כדבריו שיודע הוא לקרות. זו דעת תנא קמא. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עַד שֶׁיִּקְרָא וְיִתְרְגֵּם** – עליו לידע אף לתרגם ולפרש פסוקים אלו שקורא.

מקשה הגמרא: **יְתַרְגֵּם מַדַּעֲתֵיהּ** – וכי רשאי הוא לתרגם הפסוקים כפי דעתו ורצונו, **וְהָתַנְיָא** – והרי שנינו בברייתא, **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כל הַמְתַרְגֵּם פָּסוּק כְּצוּרָתוֹ** – כפי דברי המקרא בדיוק, **חֲרֵי זֶה בַּדַּאי** – שקרן, מאחר שפעמים רבות אין כוונת הכתוב למשמעות הפשוטה של דברי המקרא. **וְהַמּוֹסִיף עָלָיו** – אדם המוסיף על ביאור המקרא ומפרשו כרצונו, **חֲרֵי זֶה מְחָרֵף וּמְגַדֵּף** – הרי הוא מבזה את הקדוש ברוך הוא, שמפרש את דבריו שלא כהלכה, ואין אנו רשאים לתרגם ולפרש אלא כפי קבלת חכמינו זכרונם לברכה, וכיצד יתכן שאדם זה יתרגם ויפרש מדעתו.

מתרצת הגמרא, **אֶלָּא מַאי תַּרְגּוּם תַּרְגּוּם דְּיָדַן** – אין כוונת הגמרא שיקרא ויתרגם כפי דעתו ורצונו, אלא שיודע הוא לקרוא במקרא ולפרש על פי תרגום אונקלוס שניתן למשה מסיני.

ומוסיפה הגמרא: **וְהָנֵי מִילֵּי** שאם יודע לקרות שלשה פסוקים הרי היא מקודשת, **דְּאָמַר לָהּ** – לאשה, הרי את מקודשת על דעת שאני **כַּרְיָינָא** – יודע לקרות, **אֲבָל** אם **אָמַר לָהּ** הרי את מקודשת לי על דעת **דְּקָרֵא אֲנָא** – בעל מקרא, בזה הדין הוא שאינה מקודשת **עַד דְּקָרֵי אוֹרַיְיתָא נְבִיאֵי וּכְתוּבֵי בְּרֵיהּ דְּרֵיוְקָא** – אלא אם כן יודע הוא לקרוא את כל התנ"ך בדקדוק, מאחר שמשמעות תיבת 'קרא' היא שיודע לקרוא את כל התורה בצורה מדויקת.

דין נוסף: אדם האומר לאשה הרי את מקודשת לי **עַל מְנָת** [על דעת] **שֶׁאֲנִי שׁוֹנֶה**, נחלקו האמוראים במשמעות דבריו. **חִזְקִיָּה אָמַר** שכוונתו שהוא שונה **הֲלָכוֹת** שנאמרו למשה מסיני. **וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר** שכוונת דבריו שהוא שונה **תּוֹרָה** שבכתב. הגמרא מקשה על דברי רבי יוחנן: **מֵיתִיבִי**, שנינו בברייתא, שנחלקו התנאים **אֵיזוֹ הִיא מִשְׁנָה, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר הֲלָכוֹת** למשה מסיני, **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִדְרָשׁ**

– כגון ספרא וספרי, שהן הלכות הנדרשות מן הכתובים. אמנם לדעת כל התנאים אין הכוונה בזה לתורה שבכתב, ואם כן יש להקשות מכאן על דברי רבי יוחנן הסובר שהאומר 'על מנת שאני שונה' כוונתו לתורה שבכתב.

מתרצת הגמרא, **מַאי תּוֹרָה מִדְּרַשׁ תּוֹרָה** – אין כוונתו של רבי יוחנן לתורה שבכתב, אלא למדרש תורה, שהם הספרא והספרי הדורשים הלכות מן המקראות. ומוסיפה הגמרא, **וְהָנֵי מִילֵי** שאם שונה הוא הלכות או מדרש תורה הרי היא מקודשת, דווקא **בְּדַאֲמַר לָהּ** הרי את מקודשת לי על דעת **שְׁתָנֵינָא** אנא – יודע לשנות, **אֲבָל** אם **אָמַר לָהּ** הרי את מקודשת לי על דעת **שְׁתָנָא אֲנָא** – בעל משנה, אינה מקודשת **עַד דְּתָנֵי הֵילְכְתָא** – יש לו לידע גם הלכות וגם **סִפְרָא וְסִיפְרֵי וְתוֹסֶפְתָּא**, שכן משמעות תיבת 'תנא' היא שיודע את כל אלו.

הגמרא מבארת אופנים נוספים של מקדש אשה על תנאי: האומר לאשה הרי את מקודשת לי **עַל מְנָת שֶׁאֲנִי תַּלְמִיד, אֵין אוֹמְרִים** שעליו להיות **כְּשִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי וּכְשִׁמְעוֹן בֶּן זוֹמָא** שנקראו תלמידים מאחר שלא נסמכו, ולא היו בזמנם גדולים במותם בתורה, **אֶלָּא כָּל שֶׁשּׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם** [־באחד מן המקומות] **דָּבָר אֶחָד בִּלְימוּדוֹ וְאוֹמְרוֹ** – די בכך שיכול הוא לענות שאלה אחת בתלמודו, **וַאֲפִילּוּ** אם אינו יודע להשיב אלא **בְּמַסֶּכְתָּא דְּכַלָּה** שפשוטה היא ואין בה עומק, מכל מקום שם תלמיד עליו, והאשה מקודשת.

האומר לאשה הרי את מקודשת לי **עַל מְנָת שֶׁאֲנִי חָכָם, אֵין אוֹמְרִים** שעליו להיות **חָכְמֵי יַבְנֶה** או **חֲבֵרַי עֲקִיבָא וַחֲבֵירָיו, אֶלָּא כָּל שֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ דְּבַר חָכְמָה בְּכָל מָקוֹם וְאוֹמְרָהּ** – די בכך שיכול הוא לענות על שאלה התלויה בסברא.

האומר לאשה הרי את מקודשת לי **עַל מְנָת שֶׁאֲנִי גִּבּוֹר, אֵין אוֹמְרִים** שעליו להיות **כְּאַבְנֵר בֶּן נֵר וּכְיוֹאָב בֶּן צְרוּיָה, אֶלָּא כָּל שֶׁחֲבֵירָיו מִתְיָרְאִים מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי גְּבוּרָתוֹ.**

האומר לאשה הרי את מקודשת לי **עַל מְנָת שֶׁאֲנִי עָשִׁיר, אֵין אוֹמְרִים** שעליו להיות עשיר **כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חַרְסוֹם וּכְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, אֶלָּא כָּל שֶׁבְּנֵי עִירוֹ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ מִפְּנֵי עוֹשְׁרוֹ.**

האומר לאשה הרי את מקודשת לי **עַל מְנָת שֶׁאֲנִי צַדִּיק, אֲפִילּוּ** אם הוא ידוע עתה כרָשָׁע **גָּמוּר** מכל מקום הרי היא **מְקוּדֶּשֶׁת** מספק, שיש לחוש **שֶׁמָּא הִרְהֵר** עתה **תְּשׁוּבָה בְּדַעְתּוֹ**, ונמצא שצדיק גמור הוא.האומר לאשה הרי את מקודשת לי **עַל מְנָת שֶׁאֲנִי רָשָׁע, אֲפִילּוּ** אם הוא ידוע עתה כצַדִּיק **גָּמוּר** מכל מקום הרי היא **מְקוּדֶּשֶׁת** מספק, שיש לחוש **שֶׁמָּא הִרְהֵר** עתה **דַּבַּר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים בְּדַעְתּוֹ**, ונמצא שרשע גמור הוא.הגמרא מבארת איזה מידות מיוחדות הן לכל אומה ומקום: **עֲשָׂרָה** קַבִּים [־שם מידה] של **חָכְמָה** – תורה ודרך ארץ, **יָרְדוּ לָעוֹלָם, תִּשְׁעָה נְטָלָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד** – הקב הנותר, נתחלק לְכָל **הָעוֹלָם כּוּלּוֹ. עֲשָׂרָה** קַבִּים של **יֹפִי יָרְדוּ לָעוֹלָם, תִּשְׁעָה נְטָלָה יְרוּשָׁלַיִם וְאֶחָד כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ.**

עֲשָׂרָה קַבִּים של **עֲשִׁירוּת יָרְדוּ לָעוֹלָם, תִּשְׁעָה נְטָלוּ רוֹמִיִּים** קַדְמוֹנִים **וְאֶחָד כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ.**

עֲשָׂרָה קַבִּים של **עֲנִיּוּת יָרְדוּ לְעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלָה בָּבֶל וְאֶחָד כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ.**

עֲשָׂרָה קַבִּים של **נְפוּחַ** הרוח – גאוה, **יָרְדוּ לְעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלָה עֵילָם** [־שם מקום] **וְאֶחָד כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ.**

מקשה הגמרא: **וְכִי נְפוּחַ** הרוח **יְרֵדָה** רק לעילם **וּלְבָבֶל לֹא נָחֵית** – לא **יְרֵדָה, וְהָכְתִיב** (זכריה ה ט־יא) **'וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה שְׁתַּיִם נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְרוּחַ בְּכַנְפֵיהֶם וְלָהֵנָּה כְּנָפַיִם כִּכַנְפֵי הַחֲסִידָה, וַתִּשָּׂנָה אֶת הָאֵיפָה בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמָיִם וָאוֹמַר אֶל הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי, אָנָה הֵמָּה מוֹלִכוֹת אֶת הָאֵיפָה וַיֹּאמֶר אֵלַי לִבְנוֹת לָהּ בַּיִת בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר', וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁהָאֵיפָה הִנִּישאת בידי שתי הנשים זוֹ יצר הרע של חֲנִינָפָה וְנַפּוּחַ הָרוּחַ שֶׁיָּרְדוּ לְבָבֶל**, שהיא ארץ שנער, ויש להוכיח מכאן שגוסות הרוח ירדה אף לבבל ולא רק לעילם.מתרצת הגמרא: **אֵין** – אכן **לְהָכָא נָחֵית** – לבבל ירדה גסות הרוח מתחילה, **וְאִשְׁתְּרִפּוּבֵי הוּא דְּאִשְׁתַּרְפּוּבֵי לְהָתָם** – ומבבל נשתרבבה והלכה לעילם. **דְּיָקָא נַמִּי דִּקְתָנֵי 'לִבְנוֹת לָהּ בַּיִת** בארץ שנער', שהוא לשון יחיד, ומשמע מכך שרק אחת מן הנשים נותרה בארץ שנער – בבל, והיינו החנופה, בעוד שגסות הרוח עברה לעילם, **שְׁמַע מִינָּהּ.**

מקשה הגמרא: **אִינִי** – וכי אפשר לומר כן שאין גסות הרוח מצויה בבבל, **וְהָאֲמַר מַר** – והרי שנינו **שִׁמְּנוּ לְנַפּוּת הרוח עֲנָיוּת**, דהיינו, שבמקום שבו גסות הרוח מצויה אף העניות מצויה, **וַעֲנִיּוּת בְּבָבֶל הוּא דְּאִיבָּא** – ועניות מצויה היא בבבל, ויש בכך סימן שאף גסות הרוח מצויה היא בבבל.מתרצת הגמרא: **מַאי עֲנִיּוּת** – איזו עניות היא סימן לגסות הרוח, **עֲנִיּוּת דְּתוֹרָה** – שאין גסי הרוח זוכים ללמוד תורה, ובבבל התורה מצויה מאחר שאינם גסי הרוח, אך בעילם אין התורה מצויה.

ומוכיחה הגמרא שאין התורה מצויה בעילם, **דִּכְתִיב** (שיר השירים ח ח) **'אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ'**, ויש לדרוש הכתוב לגבי חכמים שאין מצויים להם אנשים החפצים ללמוד מתורתם, **וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, זוֹ** – כוונת הכתוב למדינת **עֵילָם, שֶׁזָּכְתָה לִלְמוֹד** – שהיו בה חכמים כדניאל ומרדכי שלמדו תורה הרבה, **וְלֹא זָכְתָה לְלַמֵּד** – אך לא נמצאו בה אנשים שהיו חפצים ללמוד תורה מפיהם.

הגמרא שבה לבאר המידות המיוחדות לכל אומה ומקום: **עֲשָׂרָה** קַבִּים של **גְּבוּרָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלוּ פָּרְסִיִּים וְכוּ'** ואחד לכל העולם כולו.

עֲשָׂרָה קַבִּים של **בְּנִים יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלָה מָדַי כוּ'** ואחד לכל העולם כולו.

עֲשָׂרָה קַבִּים של **כְּשָׁפִים יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלָה מִצְרַיִם כוּ'** ואחד לכל העולם כולו.עֲשָׂרָה קַבִּים של **נְעָצִים יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלוּ חֲזִירִים כוּ'** ואחד לכל העולם כולו.עֲשָׂרָה קַבִּים של **זְנוּת יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלָה עֲרַבְיָא כוּ'** ואחד לכל העולם כולו.עֲשָׂרָה קַבִּים של **עֲזוּת** – ממורות, **יָרְדוּ לְעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלָה מִיצָן** [־שם מקום] **כוּ'** ואחד לכל העולם כולו.

עֲשָׂרָה קַבִּים של **שִׂיחָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלוּ נָשִׁים כוּ'** ואחד לכל העולם כולו.

עֲשָׂרָה קַבִּים של **שִׁכְרוּת יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלוּ כּוּשִׁים כוּ'** ואחד לכל העולם כולו.

עֲשָׂרָה קַבִּים של **שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נְטָלוּ עֲבָדִים וְאֶחָד נְטָלוּ כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ:**

משנה

זו מוסיפה לדון באופנים שונים של הטעיה בקידושין, הן לשבח והן לגנאי.

המשנה מונה ששה אופנים של הטעיה, ובכל אחד מהם ישנו אופן של הטעיה לשבח, וישנו אופן של הטעיה לגנאי: האופן הראשון. האומר לאשה הרי את מקודשת לי **עַל מְנָת** [־על דעת] **שֶׁאֲנִי כֹּהֵן, וְנִמְצָא** שהוא **לֵוִי**, או שאמר על מנת שאני **לֵוִי וְנִמְצָא** שהוא **כֹּהֵן.** האופן השני. המקדש על דעת שהוא **נָתִין** – מן הגבעונים, **וְנִמְצָא** שהוא **מַמְזֵר**, או על דעת שהוא **מַמְזֵר וְנִמְצָא** שהוא **נָתִין.** האופן השלישי. המקדש על דעת שהוא **בֶּן עִיר** קטנה, **וְנִמְצָא** שהוא **בֶּן כְּרַךְ** – עיר גדולה, או על דעת שהוא **בֶּן כְּרַךְ וְנִמְצָא** שהוא **בֶּן עִיר.** האופן הרביעי. האומר הרי את מקודשת **עַל מְנָת שֶׁבִּיתִי קָרוֹב לְמַרְחָק, וְנִמְצָא** שהוא **רָחוֹק** מן המרחק, או על דעת שביתו רָחוֹק מן המרחק, **וְנִמְצָא** שהוא **קָרוֹב.** האופן החמישי. המקדש **עַל מְנָת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּת אוֹ שִׁפְחָה מְגוּדֶּלֶת** – גדולה וראויה לשמש, **וְנִמְצָא** שאין לו, **אוֹ עַל מְנָת שֶׁאֵין לוֹ בַּת** או שפחה מגודלת, **וְנִמְצָא** שיש לו. האופן השישי. המקדש **עַל מְנָת שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, וְנִמְצָא** שיש לו, **אוֹ עַל מְנָת שֶׁיֵּשׁ לוֹ** בנים, **וְנִמְצָא** שאין לו, בכל אופנים אלו הדין הוא שאין האשה מקודשת, מאחר שקידושי טעות הם. מוסיפה המשנה, **וְכוּלָּם אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרָה** האשה לאחר מכן **בְּלִבִּי הָיָה לְהִתְקַדֵּשׁ לוֹ אַף עַל פִּי** שהדבר **כֵּן**, שאין האמת כפי שאמר המקדש, מכל מקום **אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. וְכֵן הִיא שֶׁהִטְעָתוּ** – וכן הוא

המשך בעמוד סח

הדין בכל אופנים אלו והדומים להם, אם הטעתה האשה את המקדש אין קידושיה חלים, אף אם יאמר לאחר מכן שנתכוון לקדשה בכל ענין.

גמרא

הָהוּא גַּבְרָא דְּזַבִּין לִנְכְסֵיהּ אַדַּעְתָּא לְמֵיסַק לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – מעשה היה באדם שמכר את כל נכסיו, מאחר שהיה בדעתו לעלות לארץ ישראל, **וּבְעִידְנָא דְּזַבִּין לָא אָמַר וְלָא מִידִי** – אמנם בשעת המכירה לא הזכיר כלל שמוכר משום כך, אלא מכר בסתם. ולאחר מכן נאנס ולא נסתייע בידו לעלות, ועתה חפץ הוא לבטל המכירה. **אָמַר רָבָא, הָווּ דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב** – מאחר שלא הזכיר בשעת המכירה שמוכר על דעת לעלות לארץ ישראל, אין זה אלא דברים שבליבו, **וְהַדִּין הוּא שְׁדְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים**, ולפיכך, אין לבטל מכירה זו אף שלא נסתייע בידו לעלות. מבררת הגמרא: **מַנָּא לֵיהּ לְרָבָא הָא** – מהיכן למד רבא דין זה, שדברים שאדם מתנה בליבו אינם נידונים כדברים שהתנה בפיו. **אִילֵימָא מֵהָא דְּתָנַן** – אם תאמר שלמד דין זה מן המשנה,